

AUTORIÕIGUSE PÕHIMÕTTED EESTI RAHVUSRAAMATUKOGUS

1. Teoste kopeerimisel ja koopiade kasutamisel tuleb juhendada autoriõiguse seaduse (AutÕS) sätetest ja Eesti Rahvusraamatukogu (edaspidi RaRa) kopeerimisjuhendist (lisa 1).

2. RaRa vahendusel kättesaadavaks tehtud litsentseeritud andmebaasides sisalduvate väljaannete kasutamisel juhendatakse litsentsilepingutest. Kasutustingimused on kirjas RaRa kodulehel või andmebaasi avalehel. Kasutajal tuleb kindlaks teha, milline kasutusviis on lubatud (nt artikli saatmine e-posti aadressile, väljatrükk jm).

3. Juurdepääsu- ja kasutuspiirangud DIGARis

3.1. DIGARis on kolm juurdepääsutasandit: avalik võrk, RaRa sisevõrk ja autoriseeritud töökoht.

3.1.1. Avalikus võrgus on kättesaadavad:

- teosed, mille suhtes on autoriõiguse kaitse tähtaeg lõppenud (vabakasutus)
- autoriõigustega kaitstud teosed, mille õiguste omajat ei ole tuvastatud või leitud (orbteosed)
- autoriõigustega kaitstud teosed, millel on mitu autorit ja mõnda neist pole tuvastatud või leitud, ülejäänud tuvastatud õiguste omajate nõusolekul
- autoriõigusega kaitstud teosed, millised loetake autorõiguse seadusest tulenevalt kaubanduskäibest väljas olevaks
- teosed, mille õiguste omaja on andnud loa nende avalikus võrgus kättesaadavaks tegemiseks (nt litsentsiga või kirjaliku nõusolekuga)
- teosed, mida raamatukogul on õigus kasutada motiveeritud mahus kogude tutvustamise eesmärgil.

3.1.2. RaRa sisevõrgus on kättesaadavad:

- autoriõigustega kaitstud teosed, mille õiguspärasest trükisena avaldamisest on möödunud 10 või enam aastat ja eeldusel, et teos ei ole enam müügivõrgus kättesaadav;
- teosed, mille kättesaadavust on õiguste omaja piiranud sisevõrguga.

3.1.3. Autoriseeritud töökojal on kättesaadavad:

- autoriõigustega kaitstud teosed, mille õiguspärasest trükisena avaldamisest on möödunud vähem kui 10 aastat, eeldusel, et teos on veel müügivõrgus (v.a piirangute korral, mida õiguste omaja võib seada avaldamata teosele);
- teosed, mille kättesaadavust on õiguste omaja piiranud autoriseeritud töökohaga.

3.2. Teose salvestamine võib olla piiratud nii avalikus võrgus kui sisevõrgus. Autoriseeritud töökojal salvestamis- ning väljatrüki võimalus puudub.

4. Eesti Rahvusraamatukogus teoste autoriõigusliku staatuse teabega tähistamine.

4.1. Kõigile RaRa-s digiteeritavatele tervikteostele, mis tehakse kättesaadavaks DIGARis, lisatakse metaandmetesse teave teose autoriõigusliku staatuse kohta.

4.2. RaRa-s kasutatavad autoriõiguslikud staatused:

4.2.1. Autoriõigus kehtib – teos on autoriõigusega kaitstud vastavalt autoriõiguse seadusele.

4.2.2. Orbteos – autoriõigus kehtib. Tegemist on teosega, millise õiguste omajat ei ole tuvastatud või kui on tuvastatud ei ole teda leitud RaRa poolt läbi viidud hoolika otsingu tulemusena. RaRa teavitab üldsust teose orbteoseks registreerimisest EUIPO portaali kaudu. Orbteose tuvastamisel on RaRa-l õigus teha teos DIGARis üldsusele kättesaadavaks salvestamiskeeluga.

4.2.3. Osaline orbteos – autoriõigus kehtib. Tegemist on mitme autori poolt koostatud teosega, millise puhul teose ühelt või mitmelt õiguste omajalt on saadud nõusolek teose üldsusele kättesaadavaks tegemiseks, samas kui üks või mitu omajat on jäänud tuvastamata või leidmata. Osaline orbteos tehakse DIGARis üldsusele kättesaadavaks salvestamiskeeluga.

4.2.4. Kaubanduskäibest väljas olev teos – autoriõigus kehtib. Tegemist on teosega, millise puhul on võimalik eeldada, et see ei ole tavapärase kaubanduskanalite kaudu kättesaadav. RaRa teeb eelneva mõistliku pingutuse, et selgitada välja, kas teos on müügil. Teavitab üldsust teose kasutamisest EUIPO portaali kaudu kuus kuud enne teose kättesaadavaks tegemist. Kaubanduskäibest väljas olev teos tehakse DIGARis üldsusele kättesaadavaks salvestamiskeeluga.

4.2.5. Vabakasutus – teose autoriõiguse kaitse tähtaeg on lõppenud. Teost võivad vabalt kasutada kõik isikud, järgides teose autorsuse, autori nime, au ja väärkuse ning teose pealkirja tähtajatut kaitset.

4.3. Autoriõiguslikud deklaratsioonid:

4.3.1. RaRa-s kasutatakse järgmisi autoriõiguslikke deklaratsioone:

Kehtiv autoriõigus:

- Kehtiv autoriõigus – määratakse autoriõigusega kaitstud teosele <https://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=et>
- Kehtiv autoriõigus – määratakse osalisele orbteosele <https://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=et>
- Kehtiv autoriõigus – määratakse orbteosele <https://rightsstatements.org/page/InC-OW-EU/1.0/?language=et>
- Kehtiv autoriõigus – määratakse kaubandusvõrgust väljas olevale teosele <https://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=et>

Vabakasutus:

- Vabakasutus – määratakse teosele, kui faktiliselt on teada, et autoriõigused teosele enam ei kehti <https://creativecommons.org/publicdomain/mark/1.0/deed.et>
- Vabakasutus – määratakse teosele, kui mõistlikkuse piires on alust arvata, et autoriõigused enam ei kehti <https://rightsstatements.org/page/NKC/1.0/?language=et>
- Vabakasutus – määratakse teosele, millise autoriõiguslik seisund on teadmata ja hindamata ning ei ole tehtud pingutusi teose autoriõigusliku seisundi tuvastamiseks <https://rightsstatements.org/page/CNE/1.0/?language=et>

5. Eesti Rahvusraamatukogu väljaannete kättesaadavaks tegemine ja kasutamine

5.1. RaRa-le kuuluvate autoriõigustega kaitstud ja avalikus võrgus vabalt kättesaadavate andmekogude metaandmed on kasutatavad Creative Commons (CC) litsentsiga CC0 – teose varalistest õigustest loobumine.

5.2. Võrguväljaanded (referaatväljaanded, ajaveebid, veebinäitused), mille autoriõigused kuuluvad RaRa-le, tehakse teksti osas kättesaadavaks CC litsentsiga CC BY-NC-ND: autorile viitamine, mitteäriline eesmärk, tuletatud teoste keeld. Litsents annab kasutajale õiguse teost

kopeerida, levitada, esitada ja üldsusele suunata tingimustel, et viidatakse RaRa-le, teost ei kasutata ärilistel eesmärkidel ja järgitakse tuletatud teoste keeldu.

5.3. Trükised ja e-raamatud, mille autoriõigused kuuluvad RaRa-le, tehakse DIGARis kättesaadavaks avalikus võrgus, salvestamiskeeluga.

5.4. NSVLi-aegsed teosed, mille väljaandja on F. R. Kreutzwaldi nim Riiklik Raamatukogu (nimi ka muul kujul) ning mille puhul on alust arvata, et teose varalised õigused kuuluvad RaRa-le, tehakse avalikus võrgus piiranguteta kättesaadavaks.

5.5. Väljaanded, mille autoriõigused kuuluvad osaliselt RaRa-le (kujundus, tõlge), tehakse kättesaadavaks vastavalt kokkuleppele teiste õiguste omajatega.

5.6. E-raamatuid, mille autoriõigused kuuluvad RaRa-le, laenutatakse litsentsiga, mis võimaldab ühte samaaegset kasutust ning laenuslitsents on tähtajatu. Osaliselt RaRa-le kuuluvate autoriõigustega e-raamatute laenuslitsentsi andmine toimub vastavalt kokkuleppele teiste õiguste omajatega.

5.7. RaRa ei pruugi olla andmekogudes, võrguväljaannetes vm tervikteostes sisalduvate üksikute teoste (fotod, illustratsioonid, tabelid jm) õiguste omaja. Nende autoriõigustega kaitstud objektide, mille õigused ei kuulu RaRa-le, kasutamisel tuleb eelnevalt küsida luba õiguste omajalt.

6. RaRa poolt korraldatavaid avalikke üritusi jäädvustavad fotod ja videosalvestused tehakse avalikkusele kättesaadavaks CC litsentsi BY-ND alusel.

7. Säilituseksemplari seaduse alusel (SäES) RaRa-le loovutatavatele väljaannetele ja algmaterjalile saavad teoste õiguste omajad määrata järgmisi Creative Commons (CC) kasutuslitsentse:

- CC-BY: autorile viitamine. Teose kasutaja tohib teost jagada, kopeerida ja levitada edasi, mille tahes vahendusel ja mis tahes vormis. Töödelda, teha kohandusi (adaptsioone) või muid töötusi, mis tahes eesmärgil, ka ärilisel. Tuletatud teost jagada.
- CC BY-NC: autorile viitamine, mitteäriline eesmärk. Teose kasutaja tohib teost jagada, kopeerida ja levitada edasi, mille tahes vahendusel ja mis tahes vormis. Töödelda, teha kohandusi (adaptsioone) või muid töötusi ning tuletatud teost jagada. Teost ei tohi kasutada ärilisel eesmärgil.
- CC BY-NC-ND: autorile viitamine, mitteäriline eesmärk, tuletatud teose keeld. Teose kasutaja tohib teost jagada, kopeerida ja levitada edasi, mille tahes vahendusel ja mis tahes vormis. Teost ei tohi töödelda, teha kohandusi (adaptsioone) või muid töötusi muul kui isiklikul eesmärgil. Teost ei tohi kasutada ärilisel eesmärgil.
- CC BY-NC-SA: autorile viitamine, mitteäriline eesmärk, jagamine samadel tingimustel. Teose kasutaja tohib teost jagada, kopeerida ja levitada edasi, mille tahes vahendusel ja mis tahes vormis. Töödelda, teha kohandusi (adaptsioone) või muid töötusi, mis tahes eesmärgil, ka ärilisel ning tuletatud teost jagada. Teost ei tohi kasutada ärilisel eesmärgil. Töödeldud, kohandatud (adapteeritud) või muul moel töödeldud teost peab edasi jagama originaalteosega samadel tingimustel.
- CC BY-ND: autorile viitamine, tuletatud teose keeld. Teose kasutaja tohib teost jagada, kopeerida ja levitada edasi, mille tahes vahendusel ja mis tahes vormis. Teost ei tohi töödelda. Teha kohandusi (adaptsioone) või muid töötusi, muul kui isiklikul eesmärgil.
- CC BY-SA: autorile viitamine, jagamine samadel tingimustel. Teose kasutaja tohib teost jagada, kopeerida ja levitada edasi, mille tahes vahendusel ja mis tahes vormis. Töödelda, teha kohandusi (adaptsioone) või muid töötusi, mis tahes eesmärgil, ka ärilisel. Tuletatud teost jagada. Töödeldud, kohandatud (adapteeritud) või muul moel töödeldud teost peab edasi jagama originaalteosega samadel tingimustel.
- CC Public Domain Mark: teos on vabakasutuses, piirangud puuduvad.
- CC0: teose varalistest õigustest loobumine. Piirangud puuduvad.

8. RaRa kasutab oma kogudesse kuuluvaid kunstiteoste reproduktsioone autoriõiguse seadusest tuleneva näituse ja kogude tutvustamise erandi alusel järgmiselt:

8.1. RaRa kasutab oma kogudesse kuuluvaid kunstiteoste reproduktsioone oma kodulehel motiveeritud mahus veebimängude koostamisel, juhul kui kasutus ei konkureeri kunstiteose õiguste omaja poolse kasutusega ja õiguste omaja ei jää erandi rakendamise tõttu ilma oma tulust.

8.2. RaRa kasutab oma kogusse kuuluvaid kunstiteosete reproduktsioone sotsiaalmeediakanalites, millised ei sea eeltingimuseks teosele all-litsentsi andmist sotsiaalmeedia platvormile, motiveeritud mahus ja tingimusel, et kasutus ei konkureeri kunstiteoste õiguste omaja poolse kasutusega ning õiguste omaja ei jää erandi rakendamise tõttu ilma oma tulust.

8.3. RaRa esitab sotsiaalmeedia kanalites, millised on seadnud eeltingimuseks teosele all-litsentsi andmise, oma kogusse kuuluvaid ja veebilehel esitatud kunstiteoste reproduktsioone lingina, milline võtab kaasa vähendatud failiformaadis teose kujutise.

8.4. RaRa avaldab kunstiteose reproduktsiooni motiveeritud mahus (vähendatud failiformaadis) oma veebilehel näituse ja kogu tutvustamise eesmärgil.

8.5. RaRa esitab teiste kultuuripärandiasutuste veebilehtedel olevaid kunstiteoste reproduktsioone läbi õiguspärase lingi või kunstiteose raamistamise kaudu.

8.6. RaRa kasutab oma kogusse kuuluvaid teoseid tasuta jagatavatel meenetel ja kingitustel.

9. RaRa kasutab autoriõigusega kaitstud teoseid hariduslikul eesmärgil järgmiselt:

9.1. RaRa reprodutseerib õiguspäraselt avaldatud teose digitaal- või analoogvormis ja teeb motiveeritud mahus kättesaadavaks oma ruumides, muus asukohas või turvalises elektroonilises keskkonnas, kuhu juurdepääs on üksnes õppuritel ja õpetaval personalil.

| teose autoriõiguse kaitse tähtaeg kehtib | teose autoriõiguse kaitse tähtaeg on lõppenud (täidab teenindaja)

“ ____ ” _____ 20 ____ a.

Teose autor _____

Pealkiri _____

Ilmumisandmed _____

Kopeeritavad leheküljed _____

Muud andmed _____

Koopia valmistamisviis*

| digitaalkoopia:

| JPG | TIFF | PDF | PDF tekstituvastusega | DOCX

| valguskoopia

| värviline | must-valge

| ühepoolne koopia | kahepoolne koopia

| tavatellimus (10 tööpäeva)

| kiirtellimus (kokkuleppel; hinnale lisandub 30%)

Kättesaamine *

| allalaadimine (link e-postile)

| Rahvusraamatukogu väike maja, Narva mnt 11 (failid isiklikul mäluseadmel või valguskoopiad)

| postiga (valguskoopia)

Makseviis*

| Rahvusraamatukogu väike maja, Narva mnt 11 (sularahas, kaardimakse)

| arve e-postile

Tellija:

|Eraisik |Asutus

Ees- ja perenimi _____

Isikukood / sünniaeg _____

Asutus / institutsioon _____

Asutuse registrikood _____

E-post _____ Telefon _____

Postiaadress: Linn _____ Tänav _____

Maja/korteri nr _____ Postiindeks _____

Koopia kasutamise eesmärk*

|isiklikuks eesmärgiks

|avaldamiseks

(kus avaldatakse)

Olen teadlik, et autoriõiguse seadusest tulenevalt on teose, mille autoriõiguse kaitse tähtaeg kehtib, kopeerimine lubatud üksnes isiklikul eesmärgil. Teose kopeerimine muul, sh ärilisel eesmärgil, on lubatud autori, teda esindava organisatsioone või õiguste omaja kirjalikul loal. Lõppenud autoriõiguse kaitse tähtajaga teoseid võib kasutada vabalt, järgides autorsuse, autori nime, autori au ja väärkuse tähtajatut kaitset.

Tavatellimus täidetakse kuni 10 tööpäeva jooksul. Suuremahuliste tellimuste (üle 200 lk) täitmise aeg kokkuleppeline. Kiirtellimus kokkuleppel.

Olen tutvunud hinnakirjaga ja tellimuse täitmise tähtaegadega.

(tellija allkiri)

Tellimuse vastuvõtja (täidab teenindaja) _____